

Täysistunto

Torstai 4.9.2025 klo 16.00—20.14

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:n muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 74/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.50 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nyt seuraavaksi lähetekeskustelussa hallituksen esitys 74, esitys laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:ien muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jolla täydennettäisiin ja täsmennettäisiin EU:n asetusta toimenpiteistä gigabitin tason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi ja kumottaisiin yhteisrakentamislaki. Gigabitiasetus sisältää yhteiskäyttöä ja rakentamista helpottavia keinoja, kuten keskitetyn tietopisteen ja muutoksia lupaprosessiin. Asetus edellyttää, että verkkoinfrastruktuurin rakentamista varten tarvittavia lupia ja asennusoikeuksia voisi jatkossa hakea sähköisessä muodossa keskitetysti. Asetuksen mukaisesti käyttöön tulisi hiljaisen hyväksynnän menettely, jonka tavoitteena on sujuvoittaa lupakäytäntöjä. Jos viranomainen ei ratkaisisi lupahakemusta neljän kuukauden määräajan kuluessa, lupa katsottaisiin automaattisesti myönnettyksi.

Hiljaisen hyväksynnän menettely on käytössä voimassa olevassa lainsäädännössä. Hallitus pitää kuitenkin tarpeellisena, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kansallisen liikkumavaran hyödyntämistä useissa kohdissa. Liikkumavaraa käytettäisiin esimerkiksi maaseudun ja pienempien kuntien tarpeiden huomiointiin kriittistä infraa koskeissa hankkeissa ja tiettyjen kevennettyjen lupamenettelyiden osalta. Kiinteistön sisäverkkojen rakentamista koskevia velvoitteita ei sovellettaisi pientaloihin, vapaa-ajan asuntoihin eikä sellaisiin rakennuksiin, joihin kuitukaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

peloinnin rakentaminen olisi selvästi kohtuutonta rakennuksen käyttötarkoitus ja aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen.

Kaikkia asetuksen velvoitteita ei sovellettaisi kansallisen kriittisen infran osalta. Kriittistä infraa ovat esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisen terveydenhuollon tuottamisessa tarvittavat tärkeimmät verkot ja niihin kuuluva fyysinen infra.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valvoisi gigabittiasetuksen velvoitteiden noudattamista ja toimisi riidanratkaisuelimenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.53 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Laajakaistaverkon parantaminen ei ole vain maaseudun asukkaiden etu, vaan se on investointi koko Suomen tulevaisuuteen ja turvallisuuteen. Finnet-liiton ja Suomen Seutuverkot ry:n mukaan itäisen Suomen ja myös muiden harvaan asuttujen alueiden nopeiden verkkoyhteyksien kuntoon saattamiseksi tarvitaan tukihanke, joka hyödyntää EU:n rahoitusinstrumentteja. Samalla varmistetaan, että jokainen suomalainen pääsee osaksi digiyhteiskuntaa, ja vahvistetaan Suomen kykyä varautua tulevaisuuden haasteisiin. EU:n gigabit-tavoitteen mukaan jokaisella tulisi olla vuoteen 2030 mennessä vähintään yhden gigabitin verkkoyhteys. Nyt näyttää jo selvältä, että tämä tavoite ei toteudu Suomessa. Vai onko niin, että alan toimijat — operaattorit erityisesti — ja viranomaiset laskevat sen varaan, että väestöjen muuttokehitys ratkaisee ongelman heidän puolestaan? Digitaalisten palveluiden ulkopuolelle jätettävät ihmiset painostetaan muuttamaan sinne, minne palvelutkin keskitetään. Olemme saaneet kuulla hullumpiakin salaliittoteorioita suomalaisen politiikan kentillä, joten tämäkin voi jonkun keskittämismvimmaisena visioissa siintää.

Arvoisa puhemies! Finnet-liiton mukaan Traficom 14.4.2025 julkaisema tähtiluokitus tarkoittaa sitä, että verkkoyhteydet ovat parantuneet merkittävästi monessa Suomen kunnassa. Tämä luokitus ei Finnetin mukaan anna oikeaa tilannekuvaa, koska se on vanhentunut tapa tarkastella asiaa. Virhe syntyy siinä, että esimerkiksi gigabitin yhteyksiä painotetaan samalla painoarvolla kuin vaikkapa 30 megabitin yhteyksiä. Ongelma on, että 100 megabitin yhteys oli niin sanotun nopean laajakaistan tavoite jo 2010-luvun alussa.

Nykytilanne jättää liian monet suomalaiset digitaalisen kehityksen ulkopuolelle. Alueelliset erot verkkoyhteyksien saatavuudessa eivät ole pelkästään tekninen kysymys, vaan ne ovat kasvava tasa-arvo-ongelma. Hyvät verkkoyhteydet ovat perusedellytys elinkeinoelämälle, etätyölle, koulutukselle, jopa perusoikeuksien toteutumiselle ja, voinee sanoa jopa, ikääntymiselle.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan seuraavaa: ”Koko maan kattaviin, riittävän nopeisiin ja häiriöttömiin tietoliikenneyhteyksiin kohdennetaan riittävät resurssit. Hallitus arvioi tarvetta jatkaa laajakaistatukiohjelmaa kiinteiden yhteyksien rakentamiseksi alueille, joille ne eivät rakennu markkinaehtoisesti.” Ainoa käytännön toimenpide, minkä hallitus on tähän liittyen tehnyt, on budjettiriihessä syyskuussa 2023 lakkautettu laajakaistatukiohjelma ja siihen liittyvien rahojen ja koko budjettimomentin poistaminen. Hallitus myös varmisti, ettei lainsäädäntö mahdollista tukiohjelman jatkamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö julkaisi jo 13.3.2024 selvityksen laajakaistatuen tarpeesta tulevaisuudessa. Sen mukaan kaikista harvimmin asutuilla alueilla verkkoja ei rakennu markkinaehtoisesti vaan niiden rakentamiseksi tarvitaan lisätoimia. Jälkiarvioinnin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

perusteella aiemmat tukiohjelmat olivat onnistuneita. Selvityksessä myös todetaan, että tukiohjelmien ei katsottu häiritsevän markkinaehtoista rakentamista. Tuet on onnistuttu kohdistamaan alueille, joille verkot eivät olisi markkinaehtoisesti rakentuneet. Toisin kuin liikenne- ja viestintäministeriön tiedotteessa 13.3.2024 luvattiin, ei julkisuuteen ole lausuttu mitään, mihin johtopäätökseen liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen puheenjohtamassa yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä 15.3.2024 päädyttiin selvityksen pohjalta.

Arvoisa puhemies! Edellisen pohjalta on perusteltua esittää seuraavat kysymykset: Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä, ettei Suomeen ja erityisesti itäiseen Suomeen muodostu Finnetin arvioimaa 400 000 kansalaisen digitaalista köyhälistöä? Millä toimenpiteillä hallitus aikoo puuttua operaattoreiden ja viranomaisten toimintaan, jotta koko maahan saadaan kattava 5G-mobiiliverkko? Pitääkö hallitus koko maassa ja erityisesti itäisessä Suomessa kattavia verkkoyhteyksiä ja niiden kautta saavutettavia digitaalisia palveluja yhteiskunnallisena turvallisuuskysymyksenä? Millä perusteella hallitus uskoo siihen, että laajakaistayhteydet saadaan koko maassa turvattua markkinaehtoisesti ilman teetetyissä selvityksissä esiin nostettuja lisätoimia? Millä toimenpiteillä hallitus aikoo turvata kaikille kansalaisille kuuluvat perusoikeudet, joihin kuuluvat myös toimivat verkkoyhteydet ja niiden kautta saavutettavat digitaaliset palvelut? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.57 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Suomen kaltaisen modernin tietoyhteiskunnan kannalta nopeat tiedonsiirtoyhteydet ovat aivan kriittisen tärkeitä, ja tässä mielessä tietysti nämä Euroopan unionin asettamat kovat tavoitteet siitä, että 2030-luvulla tuhannen megan yhteydet olisivat kaikilla asutuilla alueilla ihmisten saatavilla, ovat tietysti Suomen näkökulmasta sellaisia, joita tulee tavoitella. Ja täytyy kiittää ministeri Rannetta myös tämän lainsäädännön määrätietoisesta eteenpäinviemisestä.

Tässä lainsäädännössä jonkin verran tulee tätä infrastruktuurin yhteiskäyttöä ja tällaista joustavuutta siihen, että saataisiin mahdollisimman paljon vaikuttavuutta erilaisista verkoista. Mutta en aivan tarkkaan muista, miten etenee hallitusohjelmaneuvoittelussaakin vahvasti esillä ollut tavoite siitä, että valokuitua, joka mahdollistaa näiden nopeitten yhteyksien toteuttamisen, saataisiin mahdollisimman määrätietoisesti asennettua aina, kun infrastruktuuria kehitetään, onpa se taajamassa tai haja-asutusalueilla. Kun kaivetaan vesijohdot ja viemäreitä, tehdään tietöitä, kaapeloidaan sähköjohtoja ja tehdään tätä kaikkea joko uudisrakentamisena tai sitten vanhan korjaamisena, niin aina kaivantoon pyrittäisiin saamaan myöskin sellainen valokuitu, joka sitten tulevaisuudessa mahdollistaa näitä nopeita laajakaistayhteyksiä, koska rakentamisessa tietysti se maan kaivuu on se kaikkein kallein osa, se itse valokuitu ei siinä sitten suurta kustannusta muodosta. Tuoko ministerin näkökulmasta tämä lainsäädäntö apua tähän, vai odottaako se vielä sitten jatkokäsittelyjä?

Tämähän on sentyyppinen asia, jossa varmasti ainakin kaupunkien asukkaat toivoisivat sitäkin, että joka kesä se oma katu ei olisi auki, kun jokainen yhtiö vuorotellen näitä kuituja sinne asentaa, vaan että saataisiin jossain määrin koordinoitummin sitten valmista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

18.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tietoliikenneyhteydet eivät ole nyky-Suomessa enää vain arjen mukavuutta. Ne ovat osa kansallista turvallisuutta, osa huoltovarmuutta ja osa tulevaisuuden kasvun perustaa. Siksi tämä hallituksen esitys on tärkeä ja ajankohtainen. Sillä helpotetaan erittäin suuren kapasiteetin verkkojen, kuten valokuituverkkojen, rakentamista erityisesti haja-asutusalueilla ja maaseudulla.

Esityksessä muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain kahta pykälää sekä sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Tavoitteena on poistaa esteitä ja sujuvoittaa luvitusta, jotta valokuituverkkoja ja muita suurteho-yhteyksiä voidaan ottaa käyttöön nopeammin ja laajemmin eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Muutos on tekninen mutta vaikutuksiltaan laaja. Käytännössä se tarkoittaa, että viestintäverkkojen rakentaminen ei pysähdy hallinnollisiin mutkiin tai tarpeetomaan byrokratiaan. Tämä on erityisen tärkeää meille pohjoisessa ja haja-asutusalueilla, joilla markkinaehtoinen rakentaminen etenee hitaammin ja yhteydet voivat jäädä puutteelliseksi ilman yhteiskunnan tukea tai esteiden purkamista.

Sähköisen viestinnän infrastruktuuri on samalla myös osa kriittistä infrastruktuuria. Jos yhteydet katkeavat, katkeaa samalla yhteys viranomaisiin, hälytysjärjestelmiin, terveyspalveluihin ja koko digitaaliseen yhteiskuntaan. Siksi esityksen liittyminen huoltovarmuuteen on selkeä: mitä kattavampi ja vahvempi verkko infrastruktuuri on, sitä paremmin Suomi pärjää myös kriisitilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tämä on tekninen mutta tarpeellinen lisäys, jolla varmistetaan, että seuraamuksia voidaan panna täytäntöön tehokkaasti, mikäli sääntelyä rikotaan. Kuten mikä tahansa muukin yhteiskunnan toiminto, myös valokuituverkon rakentaminen tarvitsee selkeät pelisäännöt, keinot puuttua rikkomuksiin.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on järkevää, huoltovarmuutta, valmiutta ja alueellista tasaa arvoa vahvistavaa lainsäädäntöä. Se mahdollistaa investointeja, tukee sujuvaa viestintää ja parantaa koko maan digivalmiutta etenkin harvaan asutuilla alueilla. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.04 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niin polttava aihe tuolla meillä itäisessä Suomessa, että tästä voisi vaikka koko illan puhua, mutta en aio tämän puheen jälkeen enää tänä iltana niin tehdä.

Tosiaan Finnet-liiton arvion mukaan noin 400 000 suomalaista on jäämässä 5G-verkon palveluiden ulkopuolelle, kuten aiemmin jo totesin. Arvio perustuu siihen, että Traficom ja mobiilioperaattoreiden mukaan 5G-verkon 100 megabitin mobiililaajakaista on nykyisin saatavilla 92 prosentilla väestöstä. Lisäksi on huomioitava, että saatavuus tarkoittaa sitä, että rakennusten ulkopuolella jossain kohtaa on 100 megabitin nopeus tarjolla puolen-toista metrin korkeudella. Tämä ei siis kerro todellista tilannetta asuntojen sisällä. Suomalaiset ovat siirtyneet sisäveresoihin jo vuosikymmeniä sitten, mutta operaattorit ovat ajamassa meitä ulos toteuttamaan viestinnällisiä tarpeita. Yli 90 prosentin saatavuus kuulostaa korkealta luvulta, mutta todellisuudessa se tarkoittaa, että noin 400 000 suomalaista jää tämän ulkopuolelle.

Myös Traficom tilastojen mukaan 5G-verkon rakentamisen painopiste on voimakkaasti taajama-alueilla ja vieläpä kaikista isoimmissa taajamissa. Tämä tarkoittaa käytännössä, että suurin osa 5G-verkon saavuttamattomiin jäävistä ihmisistä asuu maaseudulla eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

alueilla, minne ilman julkista tukea ei ole mahdollista rakentaa myöskään valokuituverkkoa. Näistä alueista on tulossa tietoliikenneyhteyksien köyhyysalueita.

Mobiilioperaattorit ovat ilmoittaneet, että 5G-verkko on valmis. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että operaattorit hylkäävät tietoisesti nämä 400 000 suomalaista 5G-verkon saatavuuden osalta. Samalla nämä ihmiset jäävät digitaalisuuden varaan laskettujen palveluiden ulkopuolelle. Operaattorit ovat luomassa Suomeen digitaalisuuden luokkayhteiskuntaa, ja viranomaiset sekä hallitus näyttävät hyväksyvän tämän.

Arvoisa puhemies! Finnet-liiton ja Suomen Seutuverkot ry:n mukaan erityisesti Itä-Suomi, mukaan lukien Etelä-Karjala, on jäänyt selvästi jälkeen tietoliikenneyhteyksien kehityksessä. EU:n DESI-indeksin mukaan Suomen harvaan asuttu maaseutu on heikoimmassa asemassa nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuudessa. Tilanne on erityisen heikko Itä-Suomen viidessä maakunnassa: Kainuussa, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa. Traficomien mukaan näillä alueilla sekä kiinteän että mobiililaajakaistan saatavuus on Suomen huonointa. Tätä vahvistaa myös kansalaisilta, yrittäjiltä ja viranomaisilta tuleva toistuva palaute toimimattomista yhteyksistä, niin pelastustoilta kuin hyvinvointialueilta, kaikilta toimijoilta. Ei riitä, että viranomaisen mukaan yrityksen kaupungin keskustassa sijaitsevassa toimistossa yhteydet toimivat, jos ja kun ne eivät toimi kaupunkikeskustan ulkopuolella, missä yrityksen käytännön toiminta tapahtuu. Puunkorjuu ja -kuljetus tapahtuvat metsissä ja maaseudulla, ei kaupunkien keskustoissa, ruuan tuottamisesta puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Mobiilioperaattorit ajoivat 3G-verkon alas, mikä pahensi tilannetta merkittävästi. Kun operaattorit eivät rakenna 5G-verkkoa vastaavalla kattavuudella, jäävät itäisen Suomen kansalaiset pysyvään digitaaliseen köyhyyteen. Operaattoreiden vastuulla olevien mobiiliverkkojen nopeudet ja luotettavuus eivät vastaa nykypäivän tarpeita. Puhelujen ja laajakaistapalvelujen tasossa on huomattavan paljon ongelmia. Esimerkiksi Suomen kuorma-autoliitto SKALin selvitykset osoittavat, että yhteysongelmat haittaavat niin yritysten kuin kansalaisten arkea. Vaikka operaattorit ja viranomaiset vakuuttavat yhteyksien täyttävän yleispalveluvelvoitteet, nämä vaatimukset ovat kaukana EU:n tavoitteista, joiden mukaan kaikilla kansalaisilla tulisi olla gigabitin yhteys vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomi on myös, kuten kaikki me tiedämme, Naton itäraja, ja alueverkko-yhteyksillä on keskeinen rooli huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmasta. Mahdollisen kriisin sattuessa toimivat tietoliikenneyhteydet ovat elintärkeitä. Maakuntaliitot ja alueen yritykset ovat nostaneet asian esille kerta toisensa jälkeen, mutta konkreettisia toimia ei hallitukselta, ei varsinkaan operaattoreilta eikä vastuuviranomaisilta ole nähty. Meidän itäisen Suomen alkuasukkaiden näkökulmasta kukaan ei ota Suomessa vastuuta alueemme infran murenemisestä käsiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio puhui tuossa hyvin tilanteesta. Jos meillä on vajaa 10 prosenttia siitä väestöstä, joka meillä on, jäämässä tämän ulkopuolelle, niin tietenkin herää kysymys, kuinka paljon resursseja tai muuta pitäisi laittaa sen varmistamiseksi, että kaikilla olisi tämä 5G-verkko tarjolla. Kysyisin nyt, kun ministeri on paikalla, minkä tyyppisiä kustannusarvioita on tämän osalta tehty, että vuonna 2030 myös itäisessä Suomessa tällainen palvelu olisi tarjolla niin kuin muuallakin Suomessa? Tämä nousee monella tapaa esiin, niin kuin edustaja Kallio tässä hyvin toi esiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

Me ollaan viime aikoina puhuttu VR:n junien yhteyksistä, ja niissäkin on parantamista tapahtunut, mutta niissäkin on tilanne se, että tukiasemia pitäisi olla rataverkon yhteydessä tiheämmin. Sitä pitäisi tehdä. Tässä on vähän samasta asiasta kysymys, kun mietitään niiden käyttämistä, ja kun me näitä kaikkia häpäkkeitä käytetään koko ajan elämässämme, niin me tarvitsemme niitä yhteyksiä, ja on erittäin iso kysymys, miten se toimii ympäri Suomea.

Mutta tämä kysymys: paljonko tämä 10 prosenttia tulisi maksamaan, jos me varmistettaisiin 5G kokonaan Suomessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Kiitos hyvästä keskustelusta laajakaistayhteyksistä, mobiiliverkoista.

Täällä on muun muassa erityisesti nostettu esille Itä-Suomea ja muuta harvaan asuttua aluetta, mutta täytyy todeta se, että näitä ongelmia on aika laajasti myös ihan läpi Suomen — ei niin pahoja kuin Itä-Suomessa ja näillä alueilla, mutta ei tarvitse Helsingistä mennä kuin noin 80 kilometriäkin, niin tämä 3G-verkon alasajo on vaikuttanut merkittäväällä tavalla aivan tavallisten puhelinyhteyksienkin toimivuuteen. Tämä 3G-verkon alasajo itse asiassa pahensi tilannetta. Puhelinyhteydet ovat kärsineet, ja tänä päivänä voi sanoa, että melkein puhelu kuin puhelu jonkinlaisesta häiriöstä kärsii, ja ne liittyvät nimenomaan näihin verkkoyhteyksiin.

Tämä kysymys on minun mielestäni myös huoltovarmuuskysymys, turvallisuuskysymys, ja hyvällä tavalla tässä keskustelussa tuotiin esille myös vahva ja nopea digitalisaation eteneminen ja se, kuinka monet palvelut meillä on tänä päivänä näiden sähköisten palveluiden piirissä. Jos ne eivät ole saavutettavissa sen takia, ettei ole yhteyttä, niin silloin voi kysyä, miten meidän yhteiskunta näissä kysymyksissä toimii, kun paperiposti, kirjeposti, ei enää kulje ja tieto on aika isolta osin tänä päivänä digitaalisessa muodossa.

Itse ajattelen niin, että tämä on kyllä meidän yhteinen haasteemme, ja tässä edustaja Lyly nosti hyvin esille sen kysymyksen, mitä tämä maksaisi, jos tämä laitettaisiin tavalla tai toisella kuntoon. Kyllä välillä tuntuu siltä, kun autoa ajaessa puhelinyhteydet katkeilevat, puhumattakaan junista, että jos tässä maailmassa yli 50 vuotta sitten käytiin kuussa, niin on ihme, että tässä maassa ei puhelinyhteyksiä ja nettiyhteyksiä saada toimimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.12 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kallio aiemmassa puheenvuorossaan erinomaisesti kuvasi sitä tilannetta, mikä Itä-Suomessa on, ja hän nimenomaan kuvasi itäsuomalaisia alkuasukkaiksi, ja koska itsekin kuulun heihin, niin arvelin tässä muutaman sanasen sanoa.

Siellä Pohjois-Savon laitamilla, mistä tietysti itse olen, paljon tulee viestiä siitä, että yhteydet eivät toimi ja puhelinyhteyksien osalta on siellä laita-alueella ongelmia. Samoitte sieltä edustaja Kallion alueelta elikkä Etelä-Savostakin on minuun oltu yhteydessä useampaan otteeseen siitä, miksi tälle asialle ei tehdä mitään. Siellä on paljon turvallisuuteen liittyviä haasteita nimenomaan siinä, että puhelut eivät mene läpi silloin, kun pitäisi, ja kyseessä on todella hätätilanteita. Tältä osinhan asialle pitäisi saada aikaiseksi jotakin. Sillä tavalla halusin tukea edustaja Kallion hyvää puheenvuoroa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

18.13 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Kalliolle hyvistä puheenvuoroista ja aika hyvästä tilannekuvasta, mikä se tällä hetkellä on.

Kyllähän tuo 3G-verkon yllättävä alasajaminen teki semmoisen aukon tuolla haja-asutusalueilla ja maaseudulla nyt sitten tämän kuuluvuuden ja verkkojen toimivuuden osalta. Kiersin tuossa elokuussa aika paljon yrityksiä. Kävin sitten muutamalla maatilalla, ja he suoraan sanoivat, että nämä heikot yhteydet hurjasti vaikeuttavat heidän elinkeinonsa harastamista. Pitkälti maatilatkin joutuvat niiden raportointien ja elinkeinotoiminnan osalta sitten hyödyntämään tietoverkkoja. Näitä terveisiä tuli Pielaveden suunnalta, ja mistähän muualta niitä tuli.

Mutta tämä on minusta tuolla maaseudulla erityisesti myös turvallisuuskysymys, ihmisten arjen turvallisuuskysymys, ja jollain tavalla tähän pitäisi ratkaisua löytää. En tiedä, löytyykö tähän sitten EU-rahoitusportti maaseuturahaston kautta tai jotain, mutta jollain tavalla tämä ohjelma pitäisi saada jatkumaan. Se edellinen laajakaistaohjelma, missä oli kunnille aika isotkin rahoitusvastuut, ei enää nykyisessä kuntatalouden tilanteessa toiminut, mutta ei minusta valtionkaan pidä kokonaan vetäytyä tästä ongelmasta, koska se on erityisesti myös sitten huoltovarmuuskysymys ja turvallisuuskysymys tässä maailmantilanteessa ja tietysti maaseutujen näkökulmasta.

Ministeriltä lähinnä: onko tehty niitä toimenpiteitä, mitä tuolla raiteilla piti tehdä ja junakaluston osalta? En ole ainakaan tuolla itäradalla huomannut. Siellä on niitä vahvistimia laitettu junavaunuihin, mutta niitten vaikutus on kyllä hyvin heikko. Jos siellä ei kenttää ole, niillä ei ole mitään merkitystä, ja edelleen ne ongelmat tuolla raiteilla ja junassa työskennellä on ja puheluja soittaa, aivan turha yrittää pitempiä puheluita, koska sinä putoat useamman kerran langoilta.

Mutta jollakin tavalla tähän pitää sitä tahtotilaa ensinnäkin löytää, ja minä luulen, että tässä nyt sitten alueiden ja rakennerahastojen ja maakuntaliittojen ja valtion pitäisi löydä hynttyitä yhteen ja tehdä jonkunäköinen jatkosuunnitelma tulevaisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa lähestyä tämän aiheen keskustelun loppuaika, mutta myönnän vielä puheenvuoron edustaja Kalliolle ja sen jälkeen ministerille, mikäli hän haluaa lyhyesti kommentoida. Jos sen jälkeen vielä on puheenvuoroja, niin ne siirtyvät sitten myöhempään iltaan. — Edustaja Kallio.

18.16 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pahoittelut, tämä on nyt semmoinen aihe, joka nimittäin ylivoimaisesti eniten nousee esille meidän alueella, ja tämä meinaa mennä välillä vähän tunteisiin.

Mutta näistä junien yhteyksistä sanon, kun en äsken maininnut sitä, että nyt tämän kaksi ja puoli vuotta kun olen täällä kulkenut Mikkeli—Kouvola—Lahti—Helsinki-väliä, niin se on itse asiassa mennyt huonompaan. Valtaosa siitä on sellaista, että siinä ei käytännössä pysty tekemään mitään, mihinkä tarvitsisi nettiyhteyksiä.

Sitten on sitä viestiä tullut jo pidemmän aikaa, että ykskaks sillä vakituisella asukkaalla tai yrittäjällä siellä maaseudulla, haja-asutusalueella, lakkaa puhelin toimimasta, ja kun operaattorille on ollut yhteydessä, niin on joskus jopa kerrottu, että he ovat suunnanneet uudelleen, koska vapaa-ajan asukkailta on tullut toiveita. Meillä on Saimaan seudulla tullut paljon niitä toiveita, että kuuluisi paremmin, ja sitten ne on suunnattu sinne, ja sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

nämä vakituiset asukkaat ovat jääneet huonompaan tilanteeseen. Eli on monentyyppisiä tilanteita.

Itse vaihdoin henkilökohtaisen liittymän tässä vähän aikaa sitten, ja heti kun meni tieto entiselle rakkaalle operaattorille, niin joka vuorokausi tippui hinta — koko ajan tuli hinta alaspäin ja erilaista lahjakorttia ja muuta. Kyllähän tässä on se, että operaattorit eivät ilman pakottavaa lainsäädäntöä tule tekemään niin, että tässä maassa olisi se kattava 5G-verkko — tai oli se nyt mikä G tahansa, ei tahdo sitä yhtäkään aina löytää. Tämä edellyttää sitä, että se tehdään, koska jos puhutaan kerran markkinataloudesta, niin sitten ne ottavat markkinoilta sen rahan, ja nythän me maksetaan, joilla se ei kuulu, ja sitten näille, jotka vaihtavat, koko ajan lyödään halvempaa tarjousta sinne. — Mutta kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

18.18 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia. Tämä keskustelu on ollut hyvin laajaa, ja minäkin ehkä tässä puheenvuorossani, arvoisa puhemies, hieman laajenan.

Lähdetään tästä, mitä monesti on täällä salissa käsitelty: VR:n nettiyhteydet. Eli palaan siihen, kuka on vastuussa ja ketkä yrittävät ratkaista asiaa. Siellä ovat siis VR ministeri Strandin alaisuudessa ja operaattorit, ja tietenkin niitä teknisiä ratkaisuja haetaan. Siellä on joitain muutoksia tapahtunut, mutta häneltä täytyy tarkemmin kysellä, miten se on edennyt. Minun käsittääkseni asiat ovat siirtyneet parempaan suuntaan, mutta paljon on vielä tekemistä.

Yleisesti meidän tietoverkoista. Me siis tiedetään, että teknologia kehittyy, maailma muuttuu, ja se, mistä meillä nyt hallituksessa ja meillä ministeriössä on otettu iso koppi, on se, että meillä alkuvuodesta käynnistettiin koko Suomen tietoverkkoihin liittyvän strategisen suunnitelman valmistelu. Meillä on tällainen iso hanke, turvallisuutta ja uutta talouskasvua koko Suomeen. Tämä vastaa sitä Liikenne 12 -paperia, joka on pitkäjänteinen koko Suomeen liittyvä suunnitelma. Tässä työssä on mukana tietenkin yksityinen sektori, joka tällä hetkelläkin ja tulevaisuudessa tulee vastaamaan lähes kokonaan niistä investoinneista, joita meillä tietoverkkoihin kohdistetaan. He ovat tietenkin tässä mukana, kuten myöskin turvallisuusviranomaiset ihan suposta alkaen.

Tämä kokonaisuus on sellainen, että me katsotaan, kootaan se tilannekuva, jossa myöskin huomioidaan esimerkiksi se, kun esimerkiksi mietitään näitä hätäpuheluita tai yleisesti yleispalvelusääntelyn toimivuutta ja sen noudattamista, että nämä ovat viranomaistehtäviä. Tässä mennään hyvin vahvasti viranomaiset edellä. Ja tämän TUUTTI-hankkeen kautta, jonka tarkoituksena on saada oikeasti verkot totterölle ja kuntoon koko Suomessa, todellakin ollaan jo yhdessä selvittämässä tilannetta ja ihan niitä konkreettisia toimenpiteitä. Ei niin, että nyt täällä tulee joku tylsä paperi tai joku mappi ö, vaan ihan konkretiaa: tilannekuva, konkreettiset toimenpiteet, miten asiaa viedään eteenpäin. Tässä ovat myöskin tietenkin puolustus ja turvallisuus, kansallisen turvallisuuden näkökulmat, erittäin vahvasti mukana.

Yleispalvelusääntelyn osalta on tarkasteltu tietenkin sitä, mitä muutostarpeita siinä on. Siinä palataan taas itse asiassa siihen, millä lailla voimme luottaa siihen, että ne operaattoreiden mittaukset ovat yksi yhteen niiden kanssa, mitä meidän viranomainen tekee mittauksia, ja kuinka viranomainen voisi tehdä mittauksia enemmän, tarkemmin ja varmistaa sen, että sääntelyä noudatetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

Traficom. Siis hehän ovat se viranomainen, jonka työhön minä en lähde määräilemään. Niin kuin sisäministeri ei lähde poliisiylijohtajaa määräilemään, minä en lähde myöskään oman hallinnonalan viranomaisten työtä johtamaan enkä määräilemään. Traficomilla on kuitenkin, kun esimerkiksi on näitä huolia siitä, miten hätäpuheluiden osalta on, se viranomaisvastuu ja myöskin sitten velvollisuus antaa määräyksiä hätäliikenteen toimivuuden toteutukseen ja varmistamiseksi. Tämä on vahvasti viranomaistyötä, mutta meillä on siis tämä iso TUUTTI-hanke, jonka kautta katsotaan se tilannekuva ja konkretisoidaan tätä tilannetta.

Rahasta kun on puhe, niin meillä on edelleen CAP-rahoitusta jäljellä, olikohan sitä se 52 miljoonaa, jota olisi mahdollista käyttää aika laajasti haja-asutusalueiden myöskin viestintäverkkojen kehittämiseen. Ja tämä on oikeastaan sellainen, että kun me EU:n seuraavaa rahoituskautta jo katsellaan, niin tietenkin me sitä sieltä yritetään saada ja ollaan vaikutetukin siihen. Kun voidaan perustella turvallisuussyillä ja muilla, niin sitä EU-rahoitusta yritetään tietysti saada maksimoitua tänne Suomen suuntaan.

Tänään pitkästä aikaa — ei kukaan meidän virkamiehistä muistanut, milloin tällainen tilaisuus olisi aikaisemmin ollut — olin kutsunut kaikki maakuntajohtajat työlounaalle. Tällaista ei ole ainakaan 20 vuoteen tapahtunut, ja tietenkin me puhuttiin hyvin vahvasti paitsi siitä perinteisestä infrasta myös kriittisestä infrasta, johon tietoliikenneyhteydet kuuluvat. Tämä oli valtavan hyvää keskustelua, ja sieltäkin tuli varsin hyvin ilmi se, että se yhteistyö ja se yhteinen tilannekuva on kuitenkin se, jonka kautta viedään asioita eteenpäin.

Jos haluttaisiin tähän maahan sataprosenttinen peitto, siis jokaiseen kolkkaan, niin en tiedä, onko ihan väärin, mutta miljardeista puhutaan joka tapauksessa, ehkä 10 miljardista. Me puhutaan aivan valtavista summista. Tietenkin optimaalinen tulos olisi se, että joka puolella, jokaisessa niemessä ja notkossa olisi se yhteys, mutta tässä maassa se ei ole realistista, eikä se ole missään päin maailmaa realistista tähän pästä. Meidän täytyy priorisoida, ja tämän meidän ison uuden hankkeen kautta myöskin tätä viedään eteenpäin ja yhteensovitetaan ja painotetaan.

Me tehdään yhteistyötä, ja operaattoreiden osalta on tietenkin hyvä nähdä se, että heillä on petrattavaa, markkinoilla on petrattavaa, ja me ja viranomaiset teemme parhaamme, että tässä kokonaisuus kehittyisi oikeaan suuntaan. Tämä työ, mitä me käynnistettiin, tämä iso työ, tämäkin olisi pitänyt aloittaa jo aikoja sitten, tällainen suunnitelma koko tietoverkkojen osalta, ja nyt se tulee. Minä toivon, että me siitäkin saadaan hyvää yhteistyötä yli oppositorajan, yli hallitus—oppositio-rajojen, koska tämä on niin tärkeä asia. Ei niin, että rahaa riittää kaikkeen, mutta että rahaa riittää tärkeimpään ja kehitetään oikeaan suuntaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.